

ПЛАН

1. Адвокатура України. Правові засади.
2. Принципи адвокатської діяльності в Україні.
3. Засади уникнення конфлікту інтересів.

ПИТАННЯ ДЛЯ КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

1. Адвокатура України. Правові засади

Конфігурація адвокатури в Україні як правового інституту була оформлена реформами 1864 р. у Росії; з'явилися присяжні повірені, до цього існував їх аналог — судові представники, які виокремились із захисників Київської Русі: близьких до обвинувачених людей.

У результаті трансформації адвокатура оформилась у правий інститут, який виконує важливу суспільну функцію, що полягає у захисті прав, свобод та законних інтересів осіб. Він у сучасних умовах розвитку суспільства проблема прав людини набуває глобального значення. Дотримання прав і свобод осіб — основа існування принципу справедливості, який лежить у основі будь-яких соціальних явищ.

Документами, що визначають правовий статус української адвокатури та принципи і засади її діяльності є Конституція держави, спеціальний Закон «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» (далі — Закон про адвокатуру), Кримінально-процесуальний кодекс України (далі — КПКУ), інше процесуальне та матеріальне законодавство, підзаконні нормативи (ст. 3).

В Україні право на захист є конституційним принципом, а концептуальну основу інституту адвокатури дає Конституція у ст. 131-2, яка у контексті права на правову допомогу указує, що:

«Для надання професійної правничої допомоги в Україні діє адвокатура».

Це конституційне визначення — є верхнім рівнем правової юрисдикції цієї системи захисту прав особи. На його виконання держава забезпечує необхідні умови діяльності адвокатури.

Основним питанням будь-якого соціального явища є проблема його правового статусу. У нашому випадку правовий статус адвокатури установлює профільний Закон. Зокрема, у ст. 2 визначено, що адвокатура — це

«недержавний самоврядний інститут, що забезпечує здійснення захисту, представництва та надання інших видів правової допомоги на професійній основі, а також самостійно вирішує питання організації і діяльності адвокатури в порядку, встановленому цим Законом».

Таке визначення правового статусу адвокатури дає підстави стверджувати, що з часів судової реформи (1864 рік, Російська імперія) вона набуває своєї соціально-захисної природи, внутрішнього та зовнішнього змісту, які лежали в основі її створення.

ЗАВДАННЯ адвокатури, згідно з її конституційним статусом:

- захист прав, свобод і законних інтересів громадян та юридичних осіб;
- представництво інтересів громадян і юридичних осіб як у відносинах з державою, так і між собою;
- представництво у судах та інших державних і правоохоронних органах інтересів фізичних та юридичних осіб;
- подання фізичним і юридичним особам, державним і громадським установам (об'єднанням) юридичної допомоги;
- підвищення рівня інформованості населення у правовій галузі.

Забезпечуючи захист прав та законних інтересів громадян і юридичних осіб, адвокатура своєю діяльністю сприяє утворенню правової держави, оскільки згідно з Конституцією права та свободи людини і їх гарантія визначають зміст та спрямованість діяльності держави.

При цьому Закон користується конституційною термінологією (щодо забезпечення захисту), що є позитивним для усунення можливих колізій. Тобто адвокатура уже не сприяє захисту прав осіб, як було у старому Законі 1992 року, а забезпечує їх захист, що є значною позитивною зміною — новацією, яка формально конкретизує її завдання.

Отже, Закон позиціонує адвокатуру як організацію, яка в законодавчому порядку уповноважена забезпечити надання усіх видів правової допомоги. Це слід розглядати як значне підвищення і зміцнення статусу адвокатури. З іншої сторони підвищується відповідальність адвокатури за цю функцію забезпечення.

Адвокатура, як організація самостійно вирішує питання своєї організації у порядку, встановленому цим Законом. На цю норму звертають увагу деякі спеціалісти, які стверджують, що у цьому випадку наявне протиріччя, навіть антагонізм між твердженнями про самостійне вирішення питань організації і діяльності і «в порядку, встановленому цим Законом». І робиться висновок про відсутність самостійності і незалежності недержавної і самоврядної організації, якщо усе урегульовано законом (Фіюлевський Д.П. Адвокатура. Підручник, 2014 р.). Проте ми вважаємо, що ніякого протиріччя тут немає, оскільки посилення на порядок відповідно до закону має форму юридичної конструкції, яка забезпечує правовий порядок у державі.

Трансформація статусу адвоката відбулась під впливом зміни Кримінально-процесуального закону — Кодексу, що набрав чинності з 19.11.12.

Хоча адвокатура — і недержавний самоврядний інститут, але вона безпосередньо впливає на процедуру судочинства, є її частиною; адвокатура забезпечує нормальну діяльність судової влади, а тому і держави. Тут протиріччя також немає, оскільки адвокатура органічно вписана у систему державної влади, хоча і без статусу державного органу.

Виходячи із юридичних конструкцій Конституції (ст. 131-2), Закону про адвокатуру та КПКУ (ст. 45) можна зробити висновок про статус адвокатури як єдиного органу, що забезпечує правову допомогу у захисті від обвинувачення. Вирішенні питання про участь у судовому захисті фахівців з права, яке поставив 16.11.00 Конституційний суд у справі про допуск до судового захисту фахівців з права. Віднині надання правової допомоги і забезпечення судового захисту від обвинувачення — це прерогатива лише адвокатів.

Остаточо вирішує питання прав адвоката та фахівця у галузі права конституційна реформа щодо правосуддя, яка прийнята у нашій державі після «революції гідності». Після неї почався процес «перезавантаження» країни: • у життя впроваджуються нові правила, що є очевидною необхідністю. Це вимагає змін у Конституцію, у т.ч. і у галузі захисту прав особи. Саме тому в Україні розпочато процес конституційної реформи. І Законом «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя) від 02.06.16 внесено зміни до Конституції у частині адвокатури. Зокрема, її доповнено нормою (ст. 131-2) щодо надання професійної правничої допомоги в Україні тільки адвокатами:

«Виключно адвокат здійснює представництво іншої особи в суді, а також захист від кримінального обвинувачення».

Указана норма діє щодо • представництва у Верховному Суді та судах касаційної інстанції здійснюється з 01.01.17; • у судах апеляційної інстанції — з 01.01.18; • у судах першої інстанції — з 01.01.19. Представництво органів державної влади та органів

місцевого самоврядування в судах виключно прокурорами або адвокатами здійснюється з 01.01.20.

Використовуючи поняття адвокатура Закон має на увазі систему її установ та сукупність адвокатів, як зовнішня її форма.

Тобто, Закон та конституційна реформа однозначно встановлює, що адвокатська діяльність набуває легальності після отримання фізичною особою свідоцтва на право зайняття адвокатською діяльністю. Проте, має право на існування погляд, що реформа є звуженням права особи на правовий захист. Вирішенням питання, може бути дворівнева «спеціалізація», тобто отримання відповідних свідоцтв адвокатів з різним обсягом прав та обов'язків. Зокрема, нижчий рівень адвокатів — це сучасні фахівці з права, з визначеними правами, вищий — сучасні адвокати. Відповідно до цього і вимоги до кваліфікації — різні.

Закон передбачає, що для забезпечення прав та обов'язків адвоката у державі діє адвокатське самоврядування (ч. 3 ст. 2), яке визначається як (п.3 ч. 1 ст. 1)

«гарантоване державою право адвокатів самостійно вирішувати питання організації та діяльності адвокатури в порядку, встановленому цим Законом».

2. Принципи адвокатської діяльності в Україні

Зазначені принципи визначені у ч. 1 ст. 4, дотримання яких — обов'язкове, щоб діяльність вважалась адвокатською. У іншому випадку діяльність не буде вважатися такою, що охоплюється Законом.

Так, адвокатської діяльність здійснюється за принципами • верховенства права, • законності, • незалежності, • конфіденційності та • уникнення конфлікту інтересів

Хоча ст. 4 Закону називається «Принципи та засади адвокатської діяльності» і містить 4 частини до власне засад можна віднести тільки умову (ч. 3) про необхідність *«здійснювати адвокатську діяльність індивідуально або в організаційно-правових формах адвокатського бюро чи адвокатського об'єднання».*

Іншими умовами адвокатської діяльності є (ч. 2, 4)

«2. Адвокат України здійснює адвокатську діяльність на всій території України та за її межами, якщо інше не передбачено міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, або законодавством іноземної держави.»

4. Адвокат іноземної держави здійснює адвокатську діяльність на території України відповідно до цього Закону, якщо інше не передбачено міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України.»

Указані 2 умови діяльності до засад — віднести не можна, оскільки вони не є ознаками правового статусу, а є указівкою на територіальні межі діяльності та українських адвокатів та адвокатів інших країн.

Принцип верховенства права

Верховенство права — це конституційна засада держави та декларація; це абсолютний і безумовний пріоритет права перед будь-ким. Головний критерій верховенства права і законності — його відповідність Конституції.

В діяльності адвокатури цей принцип впроваджується як акт свідомого визнання і сприйняття конституційного пріоритету. Безпосередньо в діяльності кожного адвоката цей принцип виявляється в питаннях оцінки правозастосувальних дій фізичних та юридичних осіб і правоохоронних органів, як ознака професіоналізму та правової культури. Саме таких характеристик потребують справи у високих судових інстанціях

та Конституційному Суді України. Останнє зовсім не означає відсутність таких ситуацій в повсякденній практиці.

Принцип законності

Якщо верховенство права — поняття науково-теоретичне, то принцип законності — це галузь правозастосувальної практики компетентних органів і організації. Цей принцип у діяльності адвокатури є фактором повсякденної оцінки застосування адвокатом Закону у кожній конкретній справі.

Законність — це зміст повсякденної діяльності адвоката та інструмент його практики. Законність потребує від адвоката бездоганного знання закону у визначеній галузі. При цьому головне для адвоката — швидко та якісно орієнтуватись у пошуках потрібного закону, який діють на певний момент часу. Повторимось — це інструмент.

Ми відмітили зовнішню форму законності у діяльності адвоката. Тобто, галузі права в якій він застосовує свої знання. Але важливим є і питання законності діяльності самих адвокатів. Питання є надто важливим, оскільки адвокат, як фізособа є відображенням моралі суспільства у якому живе. З усіма наслідками, у т.ч. і моральної його (суспільства) деградації. А це має наслідком вважати гроші як вищу цінність. А права та проблеми особи — вторинне.

Проте історія адвокатури довела що задоволення від своєї професії адвокат може отримати лише за умови виявлення високої професійності і самоповаги, збереження людської і професійної гідності, хоч би як важко це іноді не давалося.

Професіоналізм і порядність — це головний властивість адвоката, який хоче набути ділової популярності і широкого попиту. Знайомства зі слідчим чи суддею — рано чи пізно завершуються закономірним фіналом.

Принцип незалежності

Закон, як відмічалось вище, визначає, що адвокатська діяльність — це незалежна професійна діяльність. А відтак, незалежність адвоката є суто професійною категорією, тобто — гарантією держави щодо забезпечення своєї діяльності.

Адвокат є повністю незалежним у виборі:

- клієнта та умов угоди на надання правової допомоги;
- засобів захисту та власної позиції, яку він узгоджує з клієнтом. Клієнт — це єдина процесуальна фігура, з якою адвокат — узгоджує кожен свою правову позицію по справі при захисті інтересів останнього.

Незалежність адвоката — знаходиться у межах закону, під час здійснення своїх процесуальних прав та обов'язків. Що тягне за собою значну відповідальність перед клієнтом, а відтак профнезалежність обмежена інтересами клієнта і законом.

Незалежність адвоката у ролі захисника обмежується рядом законодавчих положень. Зокрема, ст. 46. КПК «Загальні правила участі захисника у кримінальному провадженні» формулює вимоги, через які не може переступити захисник за принципом незалежності адвокатської діяльності:

- 1) захисник не має права взяти на себе захист іншої особи або надавати їй правову допомогу, якщо це суперечить інтересам особи, якій він надає або раніше надавав правову допомогу;
- 2) неприбуття захисника для участі у проведенні певної процесуальної дії, якщо захисник був завчасно попереджений про її проведення, і за умови, що підозрюваний, обвинувачений не заперечує проти проведення процесуальної дії за відсутності захисника, не може бути підставою для визнання цієї процесуальної дії незаконною, крім випадків, коли участь захисника є обов'язковою;

- 3) якщо підозрюваний, обвинувачений заперечує проти проведення процесуальної дії за відсутності захисника, проведення процесуальної дії відкладається або для її проведення залучається захисник у порядку» передбаченому статтею 53 цього Кодексу;
- 4) одночасно брати участь у судовому розгляді можуть не більше п'яти захисників одного обвинуваченого;
- 5) захисник користується процесуальними правами підозрюваного, обвинуваченого, захист якого він здійснює, крім процесуальних прав, реалізація яких здійснюється безпосередньо підозрюваним, обвинуваченим і не може бути доручена захиснику з моменту надання документів, передбачених статтею 50 цього Кодексу, слідчому, прокурору, слідчому судді, суду;
- 6) захисник має право брати участь у проведенні допиту та інших процесуальних діях, що проводяться за участю підозрюваного, обвинуваченого, до першого допиту підозрюваного мати з ним конфіденційне побачення без дозволу слідчого, прокурора, суду, а після першого допиту - такі ж побачення без обмеження кількості та тривалості. Такі зустрічі можуть відбуватися під візуальним контролем уповноваженої службової особи, але в умовах, що виключають можливість прослуховування чи підслуховування;
- 7) органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх службові особи зобов'язані виконувати законні вимоги захисника.

Стаття 47 КПК «Обов'язки захисника» передбачає обов'язки захисника та умови його відмови від виконання своїх обов'язків. Так, захисник зобов'язаний використовувати засоби захисту, передбачені законом та перебувати для участі у виконанні процесуальних дій за участю підозрюваного, обвинуваченого; відмовитися від виконання своїх обов'язків захисник може лише у деяких випадках, зокрема:

- якщо є обставини, які згідно з КПК виключають його участь у кримінальному провадженні;
- незгоди з підозрюваним, обвинуваченим щодо вибраного ним способу захисту, за винятком випадків обов'язкової участі захисника;
- умисного невиконання підозрюваним, обвинуваченим умов укладеного з захисником договору, яке проявляється, зокрема, у систематичному недодержанні законних порад захисника, порушенні вимог цього Кодексу тощо;
- якщо він свою відмову мотивує відсутністю належної кваліфікації для надання правової допомоги у конкретному провадженні, що є особливо складним.

Стає очевидним — значне регулювання діяльності адвоката, а тому незалежність адвоката — це підвищена персональна відповідальність за кожен свій крок на шляху до створення і зміцнення іміджу надійного професіонала і високо-порядної людини.

Тобто, незалежність адвокатської діяльності забезпечується тим, що основи її побудови і функціонування визначаються законами, у зв'язку з чим жодні органи не можуть шляхом прийняття яких би то не було нормативних або індивідуально-розпорядливих актів, всупереч закону, втручатися в діяльність адвокатури. Певна ступінь контролю з боку держави закріплена в Законі «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», проте вона істотно мінімізована і в цілому відповідає концепції цього законодавчого акту, побудованої на віднесенні адвокатури до інституту громадського суспільства.

Принцип конфіденційності

Конфіденційність — особлива категорія, засадничий принцип адвокатури (як професії). Особа, звернувшись до адвоката може розкрити важливі для неї проблеми. І для надання адекватності консультації чи вирішення її проблеми адвокатуві можуть стати відомі секрети особи, які вона може приховувати від усіх. І без гарантії конфіденційності розкриття перед адвокатом деталей справи — неможливе. Тому без конфіденційності професія адвоката втрачає сенс і, взагалі, право на існування.

Принцип конфіденційності багато у чому подібний положенню КПКУ про адвокатську таємницю. Хоча поняття «конфіденційність» і «адвокатська таємниця» — різняться за своєю природою і змістом.

Конфіденційність означає визначену законом чи іншим правовим актом інформацію, яка характеризується у першу чергу обмеженістю доступу до неї певного кола осіб. Наприклад, інформація визначена юрособою у якості конфіденційної. Поняття конфіденційності є неконкретизованим і виникає на підставі договору з клієнтом.

Адвокатська таємниця ж — це конкретизація інформації за визначеного виду діяльності, яка може бути таємною від інших осіб. Вона виникає із закону і ним охороняється.

Наприклад, п. 3 ст. 47 КПК встановлює, що:

«Захисник без згоди підозрюваного, обвинуваченого не має права розголошувати відомості, які стали йому відомі у зв'язку з участю в кримінальному провадженні і становлять адвокатську або іншу охоронювану законом таємницю».

У цій нормі Закону вживається термін «адвокатська таємниця», а не конфіденційна інформація. Пояснюється — тим, що конфіденційність це принцип (хоча у законодавстві є і дефініція «конфіденційна інформація»), а адвокат отримує конкретні відомості від клієнта, які і становлять таємницю. Зокрема, стаття 46 КПКУ встановлює, що:

«Документи, пов'язані з виконанням захисником його обов'язків, без його згоди не підлягають огляду, вилученню чи розголошенню слідчим, прокурором, слідчим суддею, судом».

Разом із тим адвокату потрібно обмежувати отримання від клієнта інформацію, яка не має відношення до справи, оскільки все-рівно може і майже завжди буде становити його таємницю. Під час спілкування адвокат «фільтрує» корисність для справи отримуваної інформації. Інакше ця інформація може обмежити адвоката у виконанні своїх обов'язків і у інших справах. Найкраще це реалізується не — розповіддю клієнта про усе, що він вважає головним, а — конкретними питаннями адвоката. Проте. Власний досвід автора дає змогу стверджувати, що уважно вислухати клієнта потрібно завжди. При цьому адвокат повинен обмежити отримання від клієнтів інформації, яка може становити для нього загрозу у майбутньому, наприклад, стати фігурантом юридичного переслідування. Проілюструвати це можна, наприклад, ухиленням адвоката від послуг підзахисному — підозрюваному у злочині, який через адвоката хоче вплинути на свідків, чи знищити якісь докази.

Тобто, відповідальне ставлення до чужої конфіденційної інформації — можливість уникнення непорозумінь у справі.

Уникнення конфлікту інтересів

Конфлікт інтересів (п. 8 ч. 1 ст. 1 Закону) — це

«суперечність між особистими інтересами адвоката та його професійними правами і обов'язками, наявність якої може вплинути на об'єктивність або

неупередженість під час виконання адвокатом його професійних обов'язків, а також на вчинення чи невчинення ним дій під час здійснення адвокатської діяльності».

Щоб його уникати буде важливим наголосити на дефініції «конфлікт», звичайно у контексті конкретної особи

3. Засади уникнення конфлікту інтересів

У традиційній юстиції існує правило про ескалацію конфлікту, тобто підтримання адвокатом непримиреної позиції свого клієнта, доведення її до абсолюту. Це правило вступає у суперечність із принципом уникнення конфлікту інтересів.

Як показує практика і теорія конфлікт (суперечність) — це протилежність інтересів осіб, суб'єктів правовідносин. Така суперечність вирішується за допомогою багатьох інструментів, за допомогою визначення правого та винуватого, чи просто особи, яка має право. Таке визнання/невизнання часто стає наслідком того, що часто між справжнім інтересом клієнта і займаної ним в процесі юридичною позицією вбачаються протиріччя. Адвокат повинен допомогти клієнту зрозуміти свої справжні інтереси, звільнитися від ілюзій, вибудувати ієрархію інтересів, оцінити співвідношення цілей і засобів їх досягнення, визначити можливість і межі компромісу (якими інтересами можна пожертвувати при досягненні основної мети, а якими не можна жертвувати ні в якому разі), сформулювати переконання, що юридична й економічна непримиренність – це тупиковий шлях у розвитку бізнесу, а тупик проковує перехід до більш жорстких заходів протистояння. При цьому необхідно враховувати, що інтереси людини чи організації як спонукальні сили конфлікту, — це не константа, це дуже мінлива категорія, в зв'язку з чим іноді замість витратного відстоювання певного інтересу

Одним із таких інструментів, які роблять можливим вирішення конфліктів та спорів, суперечок є принцип уникнення конфлікту інтересів адвоката та його клієнта. Цей принцип — є новелою нового Закону 2012 року про адвокатську діяльність, на відміну від конфіденційності та таємниці як принципів адвокатської діяльності. В Україні вони ведуть свою історію з часів правової реформи в Російській Імперії 1864 р.; також вони уже були наявні у першому, у незалежній Україні, Законі про адвокатуру.

Принцип уникнення інтересів — це новела, яка вперше формалізована у Законі і визначається як суперечність особистих інтересів адвоката з його професійними правами і обов'язками. Проте, сам факт надання певній особі правової допомоги не зумовлює конфлікт інтересів з цією особою. Такий конфлікт виникає коли адвокат отримав відомості про таку особу раніше, у процесі виконання своїх професійних обов'язків. Отже відмова адвоката від надання правової допомоги може мати місце тільки в указаному випадку.

Деталізовано «конфлікт інтересів» у частинах 2-4 ст. 9 Правил адвокатської етики, серед яких: • представлення або захист адвокатом одночасно 2-х або більше клієнтів, інтереси яких є взаємно суперечливими, або можуть стати суперечливими, а також за таких обставин надавати їм правову допомогу без письмового погодження з клієнтами, щодо яких виник конфлікт інтересів; • представлення, захист клієнта або надання йому правової допомоги, без письмової згоди клієнтів, якщо до цього він надавав правову допомогу, здійснював захист або представництво іншого клієнта, від якого він отримав конфіденційну інформацію, дотичну до інтересів нового клієнта; • представлення, захист клієнта чи надання йому правової допомоги, якщо інтереси клієнта суперечать власним інтересам адвоката. При цьому, відповідно до ч. 4 ст. 40 «Особливості застосування правил щодо конфлікту інтересів у відносинах з клієнтом – юридичною

особою» Правил «Адвокат не може приймати доручення від клієнта, якщо суть доручення зводиться до необхідності вчинення дій в інтересах такого клієнта спрямованих на захист його прав, які перебувають в конфлікті інтересів з юридичною особою, в якій адвокат раніше працював, або надавав правову допомогу в результаті чого володіє інформацією, яка може бути використана проти такої юридичної особи

Етично-моральна сторона новели, тобто етичні мотиви, які виключали можливість виконання адвокатом ролі захисника через можливість конфлікту інтересів саме у цій справі і саме щодо конкретної особи існувала і до початку дії Закону. ЦПКУ і КПКУ виключали таку можливість і були законною підставою для відводу адвоката тільки у випадку, коли останній уже раніше був причетний до вирішення даної справи в будь-якій іншій ролі. Так, КПКУ 1960 року, у ст. 61 серед причин, які унеможливають участь у справі захисника (адвоката) називає:

- участь у даній справі як дізнавача, слідчого, прокурора, судді тощо;
- участь у якості свідка;
- родинні відносини з особою, яка провадить дізнання, слідчого, прокурора, будь-кого із складу суду, потерпілого, цивільного позивача;
- суперечливість інтересів замовника послуг адвоката і підзахисного;
- суперечливість інтересів різних підзахисних адвоката;
- захист інтересів різних процесуальних осіб справи: два свідки, свідка і підозрюваного, обвинуваченого, підсудного, потерпілого, цивільних позивача чи відповідача.

У діючому КПКУ ст. 46 «Загальні правила участі захисника у кримінальному провадженні» встановлює, що «Захисник не має права взяти на себе захист іншої особи або надавати їй правову допомогу, якщо це суперечить інтересам особи, якій він надає або раніше надавав правову допомогу». Ст. 78 серед причин, які унеможливають участь у справі захисника (адвоката) називає наступні умови:

1) якщо захисник у цьому провадженні надає або раніше надавала правову допомогу особі, інтереси якої суперечать інтересам особи, яка звернулася з проханням про надання правової допомоги;

2) зупинення або припинення права на зайняття адвокатською діяльністю (зупинення дії свідоцтва про право на зайняття адвокатською діяльністю або його анулювання) в порядку, передбаченому законом;

3) якщо захисник є близьким родичем або членом сім'ї слідчого, прокурора, потерпілого або будь-кого із складу суду.

Подібні підстави, що унеможливають участь представника містить і ЦПКУ. Зокрема, ч. 2 ст. 40 ЦПКУ установлює, що одна і та сама особа не може бути одночасно представником іншої сторони, третіх осіб, які заявляють самостійні вимоги до предмета спору або беруть участь у справі на другій стороні.

Аналогічно підходить до питання регулювання представництва і ГПКУ, і КАСУ (ст. 57, 59).

З метою запобігання конфлікту інтересів процесуальне законодавство надає захисникові, представнику право на відмову від виконання своїх обов'язків після його залучення до справи. Наприклад, ст. 78 КПКУ указує, що підставами для відводу захисника, представник є «обставини, які згідно з цим Кодексом виключають його участь у кримінальному провадженні». На ці причини ми звертали увагу вище.

Серед інших причин ст. 47 указує на випадки:

1) незгоди з підозрюваним, обвинуваченим щодо вибраного ним способу захисту, за винятком випадків обов'язкової участі захисника;

2) умисного невиконання підозрюваним, обвинуваченим умов укладеного з захисником договору, яке проявляється, зокрема, у систематичному недодержанні законних порад захисника, порушенні вимог цього Кодексу тощо;

3) якщо захисник свою відмову мотивує відсутністю належної кваліфікації для надання правової допомоги у конкретному провадженні.

Таким чином можна із впевненістю сказати, що у законодавстві держави приділена значна увага захисту прав особи. Підставами цього твердження є і новий Закон про адвокатуру, і нові процесуальні закони, і конституційна реформа щодо правосуддя.

ПИТАННЯ ДЛЯ КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

1. Зміст, природа конституційного принципу про право на захист.
2. Поняття адвокатури. Її визначення.
3. Завдання та функції адвокатури.
4. Організація адвокатури.
5. Взаємодія адвокатури та держави.
6. Сутність конституційної реформи (щодо правосуддя) у частині адвокатури.
7. Принципи адвокатської діяльності.
8. Незалежність адвоката.
9. Верховенство права та законність у роботі адвоката.
10. Характеристика конфіденційності та адвокатської таємниці.
11. Уникнення адвокатом конфлікту інтересів — новела закону.